

Fælles opkrævningsmodel for de sikrede institutioner

1. Grundlag for den fælles opkrævningsmodel for sikrede institutioner

Driftsherrerne¹ af de sikrede institutioner har aftalt en fælles opkrævningsmodel. Modellen bygger på den lovgivningsmæssige ramme for de sikrede institutioner og har til hensigt at sikre en gennemskuelig og ensartet økonomisk styring af de økonomiske rammer for institutionerne, med særligt fokus på opkrævningen for aktiviteterne på institutionerne og de afledte konsekvenser heraf.

Baggrunden for opkrævningsmodellen er den gældende *bekendtgørelse om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service og barnets lov samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner* (finansieringsbekendtgørelse).²

I notatet beskrives de centrale elementer i den fælles opkrævningsmodel fra tidspunktet for budgetlægning til endelig regnskabsafslæggelse.

Opkrævningsmodellen erstatter den tidligere opkrævningsmodel og træder i kraft pr. 1. januar 2024.

1.1 Lovgrundlag for ydelser der leveres af sikrede institutioner

Lovgrundlaget for anbringelse af unge mellem 12 og 17 år – og i ganske særlige tilfælde børn fra 10 år - på en sikret institution er beskrevet i 3 love:

- Barnets lov (§ 62 sikret afdeling og § 63 særlig sikret afdeling)
- Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (§ 16 sikret afdeling og § 17 særlig sikret afdeling)
- Udlændingeloven (§ 62 n sikret afdeling og § 62 o særlig sikret afdeling)

Anbringelsen sker på en sikret og særlig sikret døgninstitution, som drives i henhold til barnets lov § 43 stk. 1, nr. 6, jf. stk. 3 og 4.

Der er følgende typer af anbringelsesgrundlag på en sikret og særlig sikret afdeling:

1. Retlig plads – kriminalpræventive foranstaltninger (objektiv og grundtakst finansieret)

- i. Varetægtssurrogat
 - Jf. barnets lov § 62, stk. 2, nr. 1 (sikret) og §63, stk. 1 (særlig sikret)
- ii. Afsoning
 - Jf. barnets lov § 62, stk. 2, nr. 2 (sikret) og §63, stk. 1 (særlig sikret)
- iii. Ungdomssanktion - Idømt foranstaltning
 - Jf. barnets lov § 62, stk. 2, nr. 3 (sikret) og §63, stk. 1 (særlig sikret)
- iv. Udlændinge under 15 år der er frihedsberøvet i Danmark
 - Jf. udlændingeloven § 36 eller hjemrejselovens § 16 og barnets lov § 62, stk. 2, nr. 4 (sikret) og §63, stk. 1 (særlig sikret)

Afgørelsen træffes af domstolene. Politiet kan også træffe afgørelsen ift. punkt 4. Den kommunal forvaltning udmønter afgørelsen.

2. Social plads – sociale foranstaltninger (takstfinansieret)

- Farlighedskriteriet
 - jf. barnets lov § 62 stk. 1 nr. 1 (sikret) og § 63, stk. 1 (særlig sikret)
 - jf. lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 16, stk. 1, nr. 1 (sikret) og § 17, stk. 1 (særlig sikret)
- Pædagogisk observation

¹ Regionerne i Danmark samt Københavns Kommune

² På de sikrede institutioner anvendes reglerne i finansieringsbekendtgørelsen både på døgn delen og undervisningsdelen.

- jf. barnets lov § § 62, stk. 1, nr. 2 (sikret) og § 63, stk. 1 (særlig sikret)
- jf. lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 16, stk. 1, nr. 2 (sikret) og § 17, stk. 1 (særlig sikret)
- Længerevarende behandlingsforløb
 - jf. barnets lov § 62 stk. 1, nr. 3 (sikret) og § 63, stk. 1 (særlig sikret)
 - jf. lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet §16, stk. 1, nr. 3 (sikret) og § 17, stk. 1 (særlig sikret)
- Udlændingelovens kapitel 9b (§§ 62 n og 62 o) (Barnets lov § 62, stk. 2, nr. 5).
I disse tilfælde anvendes ovenstående tre betingelser svarende til sociale anbringelser

Afgørelsen træffes af

- Børne- og ungeudvalget i den unges kommune (jf. barnets lov)
- Ungdomskriminalitetsnævn (lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)
- Børne- og ungeudvalget i asylcentrets beliggenhedskommune (jf. udlændingeloven)

For børn under 12 år kan Børne- og ungeudvalget og Ungdomskriminalitetsnævnet i ganske særlige tilfælde dispensere fra aldersgrænsen.

Den kommunale forvaltning udmønter afgørelsen.

1.2 Lovgrundlaget vedrørende økonomien for de sikrede institutioner

Hjemlen for, at driftsherrerne kan opkræve de danske kommuner samt Udlændingestyrelsen for aktiviteterne på de sikrede institutioner opstilles nedenfor. Hensigten er at sikre klarhed omkring den lovgivningsmæssige ramme for økonomien for de sikrede institutioner.

Grundlaget for økonomien for pladserne ved de sikrede institutioner findes i gældende finansieringsbekendtgørelse.³

Lovgrundlaget kan inddeles i tre områder

1. Budgettering af sikrede og særlig sikrede pladser § 2 (se afsnit 2).
2. Finansiering – fastsættelse af opkrævning § 17 - § 20 (se afsnit 3)
3. Regnskab og håndtering af resultatet af regnskabet (efterregulering) § 3 - § 7 (se afsnit 4)

2. Budgettering af sikrede og særligt sikrede pladser

Der skal ske en adskilt budgettering af døgntilbuddet og det interne skoletilbud på institutionerne. Denne adskillelse er gennemgående i den videre opstilling af budgetteringen for de sikrede institutioner.

Finansieringen af området er baseret på de omkostninger, der er knyttet til aktiviteterne ved de sikrede institutioner. I omkostningsbudgettet indregnes alle direkte og indirekte omkostninger, som i driftsåret kan henføres til den respektive sikrede institution jævnfør Finansieringsbekendtgørelsens §2. Der anvendes de samlede langsigtede gennemsnitsindtægter og omkostninger.

Omkostningsbudgettet for de sikrede institutioner omfatter:

- a) Døgntilbuddet
 - Bodel – dvs. døgnpladserne til de unge samt de afledte funktioner.
 - Aktivitetsdel - dette indeholder såvel fritidsaktiviteter samt skolenære aktiviteter f.eks.

³ På de sikrede institutioner anvendes reglerne i finansieringsbekendtgørelsen både på døgn delen og undervisningsdelen.

håndværks og kreative værksteder og mulighed for musiske aktiviteter.

b) Skoletilbud

Skoletilbuddet for unge i den undervisningspligtige alder. Tilbuddet skal have en separat takst (skoletaksten) og budgetteres adskilt fra døgnopholdstilbuddet. Der indregnes dog en forholdsmæssig andel af omkostningerne til institutionens fællesomkostninger (f.eks. afskrivning, forrentning, overhead og institutionens egne administrative udgifter samt en andel af værksted). Skoletilbuddet budgetteres ud fra principperne i rammeaftalen og herunder det forventede pladsantal til unge placeret i døgnpladserne i den skolepligtige alder.

Hvis værkstedet/aktivitetsdelen benyttes både af døgntilbuddet (unge over den undervisningspligtige alder) og skoletilbuddet skal der ske en forholdsmæssig fordeling af omkostninger på de to budgetter ud fra anvendelsen.

Omkostningerne til undervisningstilbud til unge over den undervisningspligtige alder finansieres i udgangspunktet via et fast årligt driftstilskud fra satspuljemidler. Hvis driftstilskuddet ikke er tilstrækkeligt til at finansiere undervisningstilbuddet til unge over den undervisningspligtige alder, finansieres ekstraudgifterne alene via døgntilbuddet.

3. Finansiering - fastsættelse af opkrævning

Oprævnningen er afhængig af de forskellige finansieringstyper som de sikrede institutioner er omfattet af. Oprævnningen specificeres nedenfor for at sikre, at der er fælles praksis imellem driftsherrerne.

Der er forskellige finansieringstyper afhængig af anbringelsesgrundlaget, og de beskrives nedenfor.

Finansiering	Anbringelsesgrundlag				
	Retlig plads Domstols anbringelse (Barnets lov §62 stk. 2 og §63 stk. 1)	Social anbringelse		Uledsaget flygtning	
		Børne- og Ungeudvalgs anbringelse (Barnets lov §62 stk. 1 og §63 stk. 1)	UKN anbringelse (Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet §16 og §17)	Børne- og Ungevalgs anbringelse (Barnets lov §62 stk. 2 nr. 5)	Domstols eller politianbringelse (Barnets lov §62 stk. 2 nr. 4)
Takstfinansiering (§18)		Kommune	Kommune	Udlændingestyrelsen	
Grundtakst (§19)	Kommune				
Objektiv finansiering (§20)	Alle kommuner				Alle kommuner
Tillægsydelse					
- Ekstra timer (særforanstaltning)		Kommune	Kommune	Udlændingestyrelsen	
- Psykologydelse	Kommune	Kommune	Kommune	Udlændingestyrelsen	
- Transport (timer, km. m.m.)	Kommune	Kommune	Kommune	Udlændingestyrelsen	

3.1 Takstfinansiering (social anbringelse, herunder UKN anbringelse samt anbringelse efter udlændingelovens kapitel 9)

De sikrede institutioner beregner en omkostningsbaseret takst pr. plads på baggrund af beregningsgrundlaget og antallet af pladser. Der beregnes både en takst for sikret og særlig sikret afdeling.

Beregningen af taksten skal ske på grundlag af en 100% belægningsforudsætning, da risikoafdækning for tomme pladser er indregnet i oprævnningen af objektiv finansiering (se afsnit 3.3).

Døgtaksten opkræves for

- Sociale foranstaltninger ved den unges betalingskommune
- UKN anbragte unge ved den unges betalingskommune
- Uledsagede flygtning anbragt af børne- og ungeudvalget efter udlændingelovens kapitel 9 ved Udlændingestyrelsen⁴.

Den omkostningsbaserede takst ved 100% belægning afspejler de fulde omkostninger pr. plads på tilbuddet. Den er derfor højere end grundtaksten, som opkræves ved retlige pladser.

3.2 Kriminalpræventiv takst (grundtakst)

Finansieringen af pladser til retlige pladser/kriminalpræventive foranstaltninger opdeles i to, henholdsvis en kriminalpræventiv takst (grundtakst) og en objektiv finansiering (se afsnit 3.3).

Den kriminalpræventive takst (grundtaksten) udmeldes årlig af ministeriet (<https://sm.dk/lovstof/satser-paa-social-og-aeldreomraadet>).

Grundtaksten reguleres årligt med satsreguleringsprocenten.

Grundtaksten er lavere end prisen for en social plads, da en andel af udgifterne til at finansiere den retlige plads betales via den objektive finansiering

3.3 Objektiv finansiering

Den objektive finansiering fastsættes på grundlag af døgntilbuddets samlede omkostninger og indtægter som forventes via

- Kriminalpræventive foranstaltninger (Finansieringsbekendtgørelsen §19)
- Sociale foranstaltninger (Finansieringsbekendtgørelsen §18 og Udlændingeloven §62 n - §62 o)
- Kriminalpræventive foranstaltninger vedrørende udlændinge under 15 år der er frihedsberøvet i Danmark i medfør af udlændingeloven § 36 eller hjemrejselovens §16 (Finansieringsbekendtgørelsen §19 stk.2).

Princip for fastlæggelse af forventet belægning (aktivitetsforventning)

Indtægter budgetteres via en forventning til belægning opgjort i pladser. Aktivitetsforventningen opgøres i antal pladser i forhold til de forskellige pladstyper.

1. Kriminalpræventive foranstaltninger (retlige pladser)
2. Sociale foranstaltninger, herunder UKN-anbringelser og aktivitet vedrørende unge flygtninge ophold anbragt af asylcentrets beliggenhedskommunes børn- og ungeudvalg (takstfinansiering) efter udlændingelovens kapitel 9 b.
3. Aktivitet vedrørende udlændinge under 15 år der er frihedsberøvet i Danmark i medfør af udlændingeloven § 36 eller hjemrejselovens §16 (barnets lov § 62 stk. 2 nr. 4) og som anbringes på baggrund af straffelovens bestemmelser (kriminalpræventive foranstaltninger). Dvs. unge udlændinge

⁴ Der kan udelukkende opkræves ved Udlændingestyrelsen for unge flygtninge, som henvises på baggrund af Udlændingelovens §62 n – o og dermed af asylcentrets beliggenhedskommunes børn- og ungeudvalg. Udlændingestyrelsen opkræves desuden for eventuelle sundhedsydelse som leveres til samme målgruppe. Anbringelser af unge flygtninge i medfør af udlændingelovens § 36 eller hjemrejselovens § 16 håndteres via den objektive opkrævning.

som fuldt finansieres via den objektive opkrævning.

Det forventet pladstal for de socialle pladser (punkt 2) og unge flygtninge (punkt 3) fastlægges ud fra den gennemsnitlig beregnet belægning for de seneste to år (afrunding til en decimal f.eks. 4,2). Hvis belægningen i de første 2 måneder i opkrævningsåret afviger markant (mere end 20% og mindst en hel plads) fra den beregnede gennemsnitlige belægning, kan der laves en anden faglig kvalificeret vurdering. Der skal laves en beregning på de 20% og forskel i antal pladser for både sociale pladser og en for uledsagede unge flygtninge (se nedenstående eksempel).

Eksempel: Beregning af skøn for belægning

	Belægning 2022 realiseret	Belægning 2023 realiseret	Gns 2022- 2023 = skøn 2024	Realiseret belægning jan-feb 2024	Afvigelse i procent	Antal pladser i forskell
Sociale pladser sikret	3,0	7,3	5,1	6,0	17%	0,9
Sociale pladser særligt sikret	2,3	2,6	2,5	1,8	-27%	-0,7
Unge flygtninge sikret (kriminalpræventiv)	0,3	0,3	0,3	0,3	-17%	-0,1
Unge flygtninge særlig sikret (kriminalpræventiv)	0,0	0,1	0,05	0,08	50%	0,0

Belægningsprocenten (aktivitetsforventning) fastlægges til 90% på kriminalpræventive foranstaltninger for alle sikrede og særlig sikrede afdelinger. Den er fastsat til dette, da der er korte indskrivningsperioder, varierende belægning og institutionerne skal kunne levere fuld kapacitet på alle tidspunkter.

For unge illegale flygtninge uden hjemkommune, samt unge efter hjemrejseloven opkræves skoletaksten via indregning i den objektive finansiering.

Skema til beregning af objektiv finansiering

Opkrævningen af den objektive finansiering sker via et standardiseret opkrævningsskema, som udsendes til alle betalende kommuner fra driftsherrerne. I skemaet er der en uddybende vejledning.

Der udsendes én opkrævning af objektiv finansiering én gang årligt pr. driftsherre. Opkrævningen sker senest inden udgangen af 1. kvartal i driftsåret.

I det standardiserede opkrævningsskema er beregningsgrundlaget (omkostningsbudgettet) opdelt i:

1. Beregningsgrundlaget (omkostninger) – takstgrundlaget
2. Regulering af budget pba. underskud over 5 procent fra tidligere år eller overskud. Underskud under 5% kan ikke indregnes.
3. Opkrævning skolepladser til illegale flygtninge (skolepligtige)

Baggrunden for denne opdeling er at skabe gennemsigthed i reguleringer fra tidligere år.

Eksempel opkrævningskema

Beregning af objektiv opkrævning		
Forventning til brug af pladser på indtægtstyper		
Antal pladser		16
heraf kriminalpræventive pladser		8,3
heraf sociale foranstaltninger		7,2
heraf pladser til unge flygtninge (kriminalpræventiv foranstaltning)		0,5
Udregning af omkostningsgrundlag for opkrævningsberegning		
Beregningsgrundlaget (omkostninger)		45.323.712
Regulering af budget pba over- eller underskud fra tidligere år*		-500.000
Opkrævning skolepladser til uledsagede unge (skolepligtige)		125.831
Omkostningsgrundlag for opkrævningsberegning (A)		44.949.542
Opkrævningsberegningens modregninger		
Aktivitetsforventning for kriminalpræventive pladser		90%
	Takst	Indtægter
sociale foranstaltninger** (C)	7.740	20.395.670
heraf takstfinansiering*** (B)	1.652.253	12.342.329
I alt opkræves objektiv finansiering (A-B-C)		12.211.543

* Jf. Finansieringsbekendtgørelsens §§ 3-7

** Takst pr. dag

*** [Finansiering og takster fremgår af Social-, Bolig- og Ældreministeriets hjemmeside](#)

[Finansiering og takster - Social-, Bolig- og Ældreministeriet \(sm.dk\)](#)

Den objektive opkrævning fordeles mellem landets kommuner efter antallet af 15–17 årige, der bor i de enkelte kommuner pr. 1. januar i året forud for driftsåret. Dvs. 1. januar 2023 for 2024.

Opkrævningsoversigterne vil være medsendt selve opkrævningen af den objektive finansiering.

Beregningsgrundlaget skal følge principper i finansieringsbekendtgørelsen og de forskellige aftaler i rammeaftaler.

3.4 Tillægsydelse

Det er aftalt, at de sikrede institutioner ved behov kan opkræve for følgende tillægsydelser:

- Ekstra timer i tillæg til taksten (særforanstaltning) udover den normale takst
- Psykologydelser særskilt bestilt af kommunen
- Transport (f.eks. ekstra personaleudgifter, kilometertakst, brobizz m.m.)

Ekstra timer kan kun opkræves for børn og unge anbragt på en social plads.

De øvrige tillægsydelser kan opkræves for både retlige og sociale pladser.

Det anbefales, at hver sikret institution definerer et serviceniveau for, hvornår disse tillægsydelser opkræves.

Tillægsydelser skal beregnes omkostningsbaseret.

4. Regnskab og håndtering af resultatet af regnskabet (efterregulering)

I regnskabsituationen er de sikrede institutioners regnskabsresultater særligt påvirket af det generelle aktivitetsniveau og de muligheder driftsherrerne har haft for at reagere herpå samt de i den objektive opkrævning indregnede forventninger til aktivitet til sociale foranstaltninger og kapacitet forventet benyttet til uledsagede unge flygtninge.

Dermed kan de i opkrævningsituationen budgetterede forventninger til sociale foranstaltninger og unge flygtninge påvirke det endelige regnskabsresultat i høj grad. Det skal i denne kontekst nævnes, at denne påvirkning kan afstedkomme situationer, hvor høj aktivitet på retlige pladser ved en sikret institution kan betyde driftsmæssige underskud og omvendt kan lav aktivitet medføre driftsmæssige overskud. Altså et modsatrettet forhold end normalt opleves på andre rammeaftaleomfattede institutioner og tilbud.

Tilsvarende har skønnet for sociale pladser konsekvenser for den objektive opkrævning og institutionernes endelige regnskab.

- Der bliver opkrævet for meget i objektiv finansiering, hvis der indskrives flere på sociale pladser i løbet af året, end der er forventet i beregningen af den objektive opkrævning. Det vil andet lige medføre et overskud for institutionen. Omvendt er det, hvis forventningen er højere end de reelle indskrivninger.
- Der bliver opkrævet for lidt i objektiv finansiering, hvis der indskrives flere uledsagede flygtninge i løbet af året, end der er forventet i beregningen (og modsat, hvis der indskrives for få).

4.1 Efterregulering og hensættelser på de sikrede institutioner

Ved regnskabsmæssigt over- eller underskud kan der ske en efterregulering og/eller hensættelse. Nedenfor beskrives driftsherrernes benyttede metoder hertil på baggrund af finansieringsbekendtgørelsens grundlag herfor for at sikre, at dette sker på en ensartet vis hos alle driftsherrer.

I opgørelsen af regnskab og hensættelser skal døgntilbuddet og skoletilbuddet, på linje med rammerne for budgetprocessen, holdes adskilt.

Døgntilbud

Hensættelser af overskud ved døgninstitutionen reguleres specifikt ved Finansieringsbekendtgørelsens §4 stk. 4, som betyder, at overskud ved døgninstitutionen ikke kan håndteres på tværs af driftsherrers rammeaftaleomfattede tilbud, men kun må anvendes til at dække underskud, effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende på de sikrede institutioner.

Underskud håndteres på samme vis som ved de øvrige rammeaftaleomfattede tilbud. Dvs.

- Underskud på op til 5 pct. kan ikke indregnes i beregningsgrundlaget, men skal dækkes f.eks. ved effektivisering eller af tidligere års overskud.
- Den del af et eventuelt underskud, der overstiger 5 pct., skal indregnes i beregningsgrundlaget, senest 2 år efter det år, underskuddet vedrører. Det er dette beløb, som kan indregnes i beregningen af den objektive finansiering under "regulering af budget".

Økonomien og regnskabet for retlige og sociale pladser opgøres samlet. Det er derfor ikke muligt at opgøre et overskud/underskud for hver del. Efterregulering af overskud/underskud i opkrævningsskemaet indregnes alene i den objektive finansiering senest 2 år efter det år, underskuddet vedrører. Der sker dog ingen efterregulering i taksten for de sociale pladser. Der er i opkrævningsskemaet taget højde for dette.

Skoletilbud

Hensættelser ved skoletilbuddet skal følge Finansieringsbekendtgørelsens §§4 – 7 og de stedlige styringsaftalers eventuelle tilføjelser hertil, på linje med øvrige rammeaftaleomfattede tilbud.

Beregning af overskud/underskud over 5%

Der er forskellige praksis på tværs af regioner i forhold til, om beregningen af det procentvise overskud/underskud sker på baggrund af

- årets resultat alene
- akkumulerede årsresultat, hvor tidligere års overskud/underskud indregnes, inden de 5% beregnes.

Forskellene afspejler forskellige styringsprincipper i regionerne og de forskellige rammeaftaler.

5. Årshjulet for opkrævningen

Alle driftsherrer følger det samme årshjul for de ovenfor beskrevne processer. Derved sikres, at de betalende kommuner kan skabe overblik på tværs af driftsherrernes institutioner og opkrævning og anden kommunikation sker samtidigt og samme sted.

Årshjulet for opkrævningsprocesser er følgende:

- Den objektive finansieringsandel af de kriminalpræventive pladser beregnes og opkræves inden udgangen af driftsårets 1. kvartal
- Den objektive opkrævning udsendes senest inden udgangen af 1. kvartal i driftsåret
- Opkrævning af takst for kriminalpræventive foranstaltninger udsendes løbende i driftsåret og driftsårets supplementsperiode
- Opkrævning af takst for sociale foranstaltninger og tillægsydelse udsendes løbende i driftsåret og driftsårets supplementsperiode

Taksten for aktivitet i retlige pladser (kriminalpræventive foranstaltninger) udsendes løbende til barnets/den unges betalingskommune og til Udlændingestyrelsen for de uledsagede unge flygtninge anbragt af børne- og ungeudvalget efter udlændingelovens kapitel 9b og eventuelle sundhedsydelser leveret til samme gruppe. Der indgås ikke forudgående betalingsaftale herfor.

For pladser benyttet til sociale foranstaltninger udsendes løbende takstopkrævning på baggrund af en forudgående indgået aftale mellem betalingskommunen og driftsherren.

Revideret den 25. april 2024